

Mā. 1. 26; R. 1. 9; Ki. 5. 21; विभवाद्वा प्रदीपवत् MS. 11. 1. 59. -3 Exalted position, rank, dignity. -4 Magnanimity. -5 Final beatitude, absolution; स भवान् सर्वलोकस्य भवाय विभवाय च अबतीर्णोऽशभागेन Bhāg. 10. 10. 35. -6 Protection (पालन); नियन्ता जन्तूनां निखिलजगदुत्पादविभवप्रतिक्षेपः क्रीडन् Viś. Gūṇa. 198. -7 Development; evolution.

विभा 2 P. 1 To shine; पयसा कमलेन विभाति सरः Bh. 2. 71. -2 To seem, appear. -3 To become visible, come to light. -4 To dawn; सुखमिव सा विवभौ विभावरी Rām. 1. 22. 24.

विभा 1 Light, lustre. -2 A ray of light. -3 Beauty, splendour. -Comp. -अनुगा shadow. -करः 1 the sun; बत बत लसत्तेजःपुञ्जो विभाति विभाकरः K. P. 10. -2 the arka plant. -3 the moon. -4 fire. -वसुः 1 the sun. -2 fire; रचयिष्यामि तनुं विभावसौ Ku. 4. 34; R. 3. 37; 10. 82; तेजश्चास्मि विभावसौ Bg. 7. 9. -3 the moon. -4 a kind of necklace.

विभातम्, -त्री Day-break, dawn; अमर इव विभाते कुन्द-मन्तस्तुषारम् Ś. 5. 19.

विभागः 1 Division, partition, apportionment (as of inheritance); समस्तत्र विभागः स्यात् Ms. 9. 120, 210; Y. 2. 114. -2 The share of an inheritance. -3 A part or share in general. -4 Division, separation, disjunction (regarded in Nyāya phil. as a Gūṇa); Ku. 2. 4; तत्त्ववित्तु महाबाहो गुणकर्मविभागयोः Bg. 3. 28. -5 The numerator of a fraction. -6 A section. -7 Arrangement. -Comp. -कल्पना, -भावना allotment of shares; विभागभावना ज्ञेया गृहक्षेत्रैश्च यौतकैः Y. 2. 149. -धर्मः the law of inheritance; Ms. 1. 115. -पत्रिका a deed of partition. -भाज् m. one who shares in a property already distributed; विभक्तोषु सुतो जातः सवर्णयां विभागमाक् Y. 2. 122. -रेखा partition-line, boundary between.

विभागतः ind. Proportionately.

विभागशः ind. Part by part, share by share, proportionately.

विभाजनम् Dividing, distributing.

विभाज्य a. 1 Portionable, to be divided; वस्त्रं पत्रमलंकारं कृतात्रमुदकं त्रियः । योगक्षेमं प्रचारं च न विभाज्यं प्रचक्षते ॥ Ms. 9. 219. -2 Divisible.

विभाण्डिका, विभाण्डी The Senna plant (Mar. मुई-तरबड, सोनामुखी).

विभावर a. Brilliant, shining; विभावरौ सर्वभूतप्रतिष्ठां गच्छन्तां गता ये त्रिदिशं गतास्ते Mb. 13. 26. 86.

विभावरी 1 Night; अपवर्षणि प्रहकलुषेन्दुमण्डला विभावरी कथय कथं भविष्यति M. 4. 15; 5. 7; Ku. 5. 44. -2 Turmeric. -3 A bawd. -4 A harlot. -5 A perverse woman. -6 A talkative woman (मुखरस्त्री); यशस्विनी मन्युमती कुले जाता विभावरी Mb. 5. 133. 2.

विभाष् 1 A. 1 To lay down as an optional rule. -2 To abuse, revile, defame, censure.

विभाषा 1 An option, alternative. -2 Optionality of a rule.

विभास् f. Brightness, splendour; सोमि विद्रुमवितानविभासा रञ्जितस्य जलधेः श्रियमूहे Ki. 9. 9.

विभासा Light, lustre.

विभिद् 7 U. 1 To break, tear down. -2 To pierce, penetrate. -3 To divide, separate. -4 To interrupt. -5 To scatter, unbind, disperse. -6 To loosen, untie. -7 To alienate, estrange. -8 To infringe, violate. -Pass. To change, become changed. -Caus. 1 To divide, separate. -2 To alienate, estrange. -3 To dispel, remove, drive away or off.

विभिदा Division (भेद); विभिदामनयन्त कृत्यपक्षम् Śi. 20. 23.

विभिन्न p. p. 1 Broken asunder, divided, split. -2 Pierced, wounded. -3 Dispelled, driven away, dispersed. -4 Perplexed, bewildered. -5 Moved to and fro. -6 Disappointed. -7 Different, various. -8 Mixed, blended, variegated; विभिन्नवर्णां गरुडाग्रजेन सूर्यस्य रथ्याः परितः स्फुरन्त्या Śi. 4. 14. -9 Manifested, displayed. -10 Become faithless. -नः N. of Śiva.

विभेदः 1 Breaking asunder, dividing. -2 Division, separation. -3 Wounding. -4 Perplexing, bewildering. -5 Contradiction. -6 Enmity, opposition. -7 Variety, distinction. -8 Knitting, contraction (of the brows).

विभी a. Fearless; विभीर्जप्यपरो मौनी वैराग्यं समुपाश्रितः Mb. 12. 278. 15.

विभीतः, -तम्, विभीतकः, -कम्, -विभीतकी, -विभीता N. of a tree, Terminalia Belerica, one of the three myrobalans.

विभीषक a. Frightening, terrifying.

विभीषा The wish of terrifying.

विभीषिका 1 Terror. -2 A means of terrifying, a scare (a scare-crow); नालं युद्धाय वै रक्षो महतीयं विभीषिका Rām. 6. 66. 6; यदि ते सन्ति सन्त्वेव केयमन्या विभीषिका U. 4. 28. [The etymology of this word as pointed out by Nārāyaṇa in his commentary on this word is apparently wrong. The correct word appears to be विभीषिका and not विभीषिका for विभीषिकाशब्दस्य भीषिधातोर्णुलप्रत्ययनिष्पन्नत्वादन्तस्थकारादित्त्वमेव समीचीनम् Mañjūśā.]

विभु a. (-भू, -भ्वी f.) 1 Mighty, powerful. -2 Eminent, supreme. -3 Able to, capable of (with inf.); (धनुः) पूरयितुं भवन्ति विभवः शिखरमणिरुचः Ki. 5. 43. -4 Self-subdued, firm, self-controlled; कमपरमवशं न विप्रकुरु-विभुमपि तं यदमी स्पृशन्ति भावाः Ku. 6. 95. -5 (In Nyāya phil.) Eternal, existing everywhere, all-pervading, pervading all material things; सर्वमूर्तद्रव्यसंयोगित्वं विभुत्वम्.